

de decē

Incipit tractat⁹ scdus

de decē pceptis legis eoz expōne

Icca tracta

O tuz de pceptis legis summam tā gēda sūt. quid est pceptū. Qualē pcepta distinguant. Expositio pceptorū De numero et sufficiētia pceptorū Qualē in ipis pceptis. vij capitalia pīn alia pēca phibeant

De diffinitōe pcepti et ei⁹ expositione

Diffinit⁹ aut pceptū ab ali quib⁹ sic Preceptū est imperiū obligās ad obseruationē rei vel actus impati Extra hitur radicalit⁹ hec diffinitō a diffinitione pcepti quā dat aug⁹ libro de viginitate dicēs Preceptū ē cui nō obedire pēcā est Dicit in dēa diffinitōe obligās ad obsequatōez ad dīam scilicet qd p se nūq obligat vt dicit aug⁹ qūis per accūs sō qd cōsulit videatur obligare vt pote si in casu pceptū nō possit impleri nisi fiat cōciliū. vt si nō possim sustētare pētes. s. pēm et matres nisi vendā omīa. tūc tenerer omīa vēdere Qd quidē de se sciliū. nec obligat nisi in casu p accūs vt exēplificatū ē Et si obīciat qd sūt obligat votū ad obseruationē. et sic conuenit ei pcepti diffinitō. Rndē Aliqd vouere est tūc scilicet. nec quē qd obligat. null⁹ enī cōn suā voluntatē obligat ad vouendū. sed qui vouerit obligat nēario ad reddē

preceptis

Celvj

dū Et hoc idō est qz reddē votū est pcepti. sed vouere est concilij

De varia

distinctione variaq assignati

one pceptorū in tabulis legis

Distinctio aut ponit varia pceptorū Ioseph⁹ enī dicit qnq mādata esse scpta in vna tabula et qnq in alia Origl. aut ponit quatuor in vna et sex i alia Aug⁹ aut ponit tria in vna et septē in alia. vtpote tria que ptiēt ad deū in pma tabula et septē q per tinēt ad primū in scda Et hūc modum augustini sequit cōis opinio Q enī aug⁹ ponit tria esse in vna tabula et septē in alia. hoc magis dicere videt p dignitate qd p scriptura. eo q tria ptiēt ad dilectōez dei et septem ad dilectionē primū In si cōsiderent ipse tabule et eaz scriptura in se sic cōsiderāt hebrei et iosephus. sic vtraq tabula cōtinebat qnq mandata seu pcepta Si aut cōsiderent p m respēm et relati onē eoz ad q dicta mādata ordi nabāt. cū tria ordinēt ad deū et septē ad primū. poterit tali fine cōsiderato dici tria eē in vna et. vij. i alia

Expositio pceptorū legis

Et primo pmi

Nunc aut attendendū ē ad expōez singloz pceptorū Et cū lex pceptorū posita sit ppter trāsgressiōes cohibēdas vt pz ad gal. iij. et triplr trāsgressio fiat. s. corde ore et ope. et B qui dē tā q ad deū. qz etiā q ad prim vt pfecta sit cohibitiō transgressio

Compendiū

nis. p̄fca ponit lex phibitōis. sic
mādatozū seu p̄ceptozū subsequit̄
inūctio. **E**t p̄mo q̄tū ad deū phi
bet p̄mū p̄ceptū cor ab idolatria.
vt de^o scilz diligat̄ toto corde. **E**st
enī de colēdo deo. **E**t colē deū vt
dic̄ glō est sese toto mētis affectu
illi mācipare. **E**t ē istud. **N**ō habe
bis deos alienos corā me. **Q**uasi
dicat. **M**e hēbis deū. nō alienū. **E**x
ponēs q̄ qd̄ dixit deos s̄bdit. **N**ō
facies tibi sculptile. i. imaginē scul
ptam. qd̄ vōt aug^o idolū. neq̄ sili
tudinē oīm q̄ in celo sūt desup et q̄
in t̄ra deorsū. i. que expō est x̄bi
p̄cedentis. **N**el fm̄ **O**rigē. sculpti
le siue idolū est qd̄ nō hēt silitudi
nē in natura sic cymera. **S**ilitudo
autē ē eoz̄ q̄ aliquā hāt in natura
silitudinē. vt imago homis vel bo
uis ad verū hoiem. vel ad vep̄ bo
uem. qd̄ videt̄ p̄ b̄ qd̄ sequit̄ q̄ in
celo desup. q̄ in t̄ra deorsū. **S**z
ex b̄ videt̄ q̄ phibeant̄ imagines
que ad l̄am sculptilia sunt. qz̄ scul
pūtur. **S**z r̄s̄dēt q̄ aū incarnatōz̄
qū data fuit hec lex nulla in ligno
vel in lapide sculpi potuit incorpa
lis dei imago qz̄ imago spūs fin
gi nō p̄t. **E**t p̄terea aū incarnati
onē rep̄bande erāt imagines. **S**z
qz̄ b̄ fieri potuit p̄ incarnationēz̄
filij dei. p̄ hoc ex tūc fieri ocedūt
et ab ip̄o qd̄ qui legē tulit et dis
p̄sare potuit scilz x̄po. **I**n refert
damasc. q̄ x̄ps ab agaro fgi misit
in pāno imaginē suā. eo q̄ p̄ctor
ab eodē rege missus. ad depingen
dū imaginē x̄pi nō poterat vultū
eius p̄re claritate intueri. vt ei^o fin

theologie

gula lineamēta et mēbra pp̄rie de
scribēt. **S**z qz̄ hec r̄s̄io nihil oīno
apud vnū pplm̄ iudeū valeret qm̄
n̄ras imagines rep̄hendūt. iō aliē
dici p̄t. q̄ nō simplr̄ phibent̄ oīno
fieri imagines. **I**n beda. **I**magi
nes fieri nulla l̄ra dīna vetuit. ha
rū etenī asp̄cus multū opūctōnis
solz̄ p̄stare otuentib^o. et eis q̄ l̄ras
ignorāt. q̄ viuā de x̄pi passiōe ex
hibent recordationē. **S**alomō enī
instinctu dīno eas fecit in templo
dei. **S**ed oīno phibent̄ fieri ad
hūc videlz̄ finē vt adozent̄ et colā
tur. **I**n sequit̄. **N**eq̄ adozes neq̄
colas ea. **N**o adozandū igit̄ et co
lendū phibent̄ imagines fieri. **N**os
autē nō adozam^o imagines. s̄ refer
tur honor et adozatō ad imagina
tū. scz̄. ad deū vl̄ ad sc̄m eius cui^o ē
imago vt dic̄ aug^o lib. iij. de doct̄
na xp̄iana. **S**equit̄. **N**ō adozabis
neq̄ coles. **I**nē q̄ sic distingue. **N**ō
adozab̄ scz̄ venerationē corpis. vt
inclinādo eis vl̄ genuflectēdo. **N**e
q̄ coles scz̄ affectione mētis. **I**n
glō. **A**liud ē colere aliud ē adozere.
Pōt q̄s inuit^o vel adulādo regib^o
idolatriis vel tormētis viā^o ado
rare. cū tñ sciat idolū nihil esse. et
sic nulla mētis affectōne ad idolū
moueri. q̄ p̄ oīs nec colere. **C**olere
enī est toto mētis affectu q̄ studio
mācipari. **S**equit̄. **E**go enī discre
tiue dic̄ q̄ dicat. **E**go nō ali^o sum
oīs. et iō timēdus. **D**e^o tuus q̄ iō
diligēdus. **F**ortis zelotes. i. diligēs
amator. **I**n deū. v. **D**e^o tuus de^o
emulator visitans. i. puniēdo iniqui
tates p̄m scz̄ nō custodientib^o p̄

De decē

cepta data in filios. i. puniēs etiā ipos filios. i. p̄s ista nō custodiē rint **P**uniunt enī qñqz filij p̄ p̄cō p̄ris t̄paliē nō eternaliē Et sic intellige illud ezech. xviij. Filius non portabit iniquitatē p̄ris i. scz eēna liter **N**el visitās p̄cā p̄m in fili/ os etiā eternaliē **N**ō aut quia sunt p̄cā p̄m. h̄ qz sūt p̄cā filioz imi tantū p̄cā p̄m. **A**sqz in tertiā q̄rtā generationē **H**oc dicit qz qñz solēt p̄s in tertiā et q̄rtā genera tionē viuere. et plerūqz filioz vel nepotū suoz molesti⁹ ferre crucia tus qz p̄prios **E**ozū q̄ oderūt me .i. p̄cōz et maloz. et ecōn faciēs miam in multa milia. i. in omēs **E**t ponit ibi finitū numez p̄ infinito **D**iligētib⁹ me et custodiētibus p̄ cepta mea **I**te t̄min⁹. et. ponit ibi expositiue p̄ id ē custodiētibus **Q**ui enī diligit deū p̄cepta eius seruat **I**n ioh. xiiij. Si q̄s diligit me ser monē meū suabit **S**z q̄rit q̄l: ē istud posset dici p̄mū p̄ceptū. cum dilectio dei dicat p̄mū mandatu⁹ mat. xxiij. **H**oc ē loq̄s de dilcōne dei. p̄mū et maximū mādatū **R**ñ/ deū q̄ illud mādatū de dilectione dei idē ē cū b̄ p̄mo p̄cepto decalo gi **I**ubet enīz p̄mū p̄ceptū decalo gi vnū deū colī et nihil ei in amoē p̄ferri. et sic idē est. vel equipollet p̄mo mādato. iux̄ p̄allegatū. xxiij. caplm matb **N**el p̄t dici q̄ dilcō spēale mādatū nō est. h̄z radix et sti pes cetoz. ad qd. i. cetā mādata reducūt **I**n p̄mū mādatū dī nō ordine h̄z dignitate. i. inē cetā p̄ci/ puū et maximū. cū oia cōphendat.

preceptis

Celoy

Expositio

secundi precepti

Scdm p̄ceptū cohibet os a piurio. a blasphemia a mēdacio. et ē istud **N**ō as/ sumes in vanū nomē dei tui. i. f̄le vel supflue vel dolose p̄ nomē dei iurando. vel mentiēdo. vel ipm no men blasphemādo vel puerse de deo sentiēdo **E**t si obijciat q̄ p̄m istā opinionē istud p̄tinet ad q̄ntū p̄ceptū scdē tabule. i. ad illud **N**ō loq̄ris cōn p̄ximū tuū f̄lm testio/ niū. vbi agit de piurio **D**ic q̄ iu/ rans f̄lm. dupl̄r peccat **P**rio. i. cōn p̄ximū suū eū decipiēdo. et isto mō ex p̄te vbi qd̄ ordinatū ē ad p̄ximū. et q̄ ad hoc cadit sub dco q̄nto mandato seu p̄cepto scdē ta bule **I**tē scdō peccat inuocando ad cōfirmationē flitatis vel dece/ ptionis testē. dīnā veritatē et isto mō peccat in deū. et q̄ ad hoc ha/ bet sub isto scdō mādato seu p̄ce/ pto p̄me tabule. i. in isto loco **N**ec enī hēbit dñs hoīem insontē. i. in/ nocentē scz q̄n apud deū nocētis penas exoluat. i. qui assūpserit no/ men dei frustra **I**n deut. v. **N**on usurpab nomē dei frustra. qz non erit impunit⁹ qui sup re vana no/ mē dei assūpserit **N**el nō habebit dñs insontē. i. innocentē. **B** ē a cul pa imūnē eū q̄ assūpserit nomē dī frustra. qz vt habet ecclī. xxiij. **V**ir multū iurās f̄plebit iniquitate et nō discedit a domo ei⁹ plaga. **S**z qd̄ dicit de istis magnatis et sc̄larib⁹ q̄ cōsuetudinē h̄nt iuradi. nunquid

Compendiū

trāsgrediūt istud pceptū seu man-
datū et peccāt mōrle. Aliq nōdēt
distingūdo. dicētes qd pūriū mlti-
plicat dī. s. indiscreta iuratio. vtpo-
te qn qd inuicē iurat verū. vel qn
sine deliberatōe iurat. et tūc non
credūt esse mōrle pccm. Nā tūc fit
ppter pceptū. s. nō cōn pceptū. nisi
forsan nimia esset assuefactio. Alio
mō sumit pūriū. vbi vel qn qd iu-
rat cū deliberatōe illud qd iuramē-
to nō esset asserēdū imo nec simplr
dicendū seu loqūdū. s. poti' opposi-
tū. et tūc credit eē mōrle pccm. Alij
distingūūt dicētes qd pūriū mlti-
plicat dī. Uno mō fca iuratio. q si
fiat ex ignorātia adhibita tñ pus
diligētia debita. nō est pccm. Sed
si fiat nō adhibita diligētia debi-
ta. pccm qdē est s. veniale. Si autē
fca iuratio fiat sciēt. vtpote cum
mēdaciū iuramēto cōfirmatur. tūc
nisi tñ iocando fieret. sp est pccm
mōrle. Alio mō dī pūriū trāsgres-
sio iuramenti iā facti. qd si fuit lici-
tū. sp est ipa trāsgressio mōrle pec-
catū. Si xō illicitū. trāsgressio illi'
nō est pccm. sed illud illicitū sciēter
iurasse fuit pccm. Tertio mō dicit
pūriū indiscretū iuramēū. qd po-
nūt nisi alia aggrauaret circūstan-
tia. veniale pccm. Itē nomē dei
p̄ris est filius. qz ipm p̄rem notifi-
cat. Nomen ergo dei in vanū assu-
mit qui ipm xpm purā creaturam
ponit seu asserit. qz sic ponit ipsum
eē vanū vel vanitatē. In ad rhō.
viij. Vanitati s̄biecta est oīs crea-
tura. Sed cū xps v̄itas sit v̄n. Io.
xiiij. ego sū via v̄itas et vita. nulla

theologie

ten' poterit esse vanitas. et sic nec
pura creatā. Quid ergo absurdi'
qd illā firmissimā v̄itatē ponē va-
nitatē. q illud x̄bū virtuosū susten-
tans oīa vt habet ad heb. i. ponē
vanū q sustentatū. Deniqz tertio
mō nomē dei assumit ille in vanū
q nomē xpi v̄n dī xpian'. p pccm
vanū reddit et mortuū. Nomē qp
pe sup hoies sc̄ptū vt viuāt ipi iux
qd loquit xps apoc. iij. Et scribā
sup eū nomē dei mei et nomē ciui-
tatis dei mei noue h̄zlm. q descen-
dit de celo a deo meo. et nomen
meuz nouū. **Expositio** tertij pre-
cepti.

Qertū pceptū p̄tinens ad
deū cohibēs trāsgressiōm
in ope ē. Memēro vt diem
sab̄bi sc̄ifices. i. sc̄m et feriatuz ha-
beas. cessando ab omī ope seruli.
Vbi nō q i q̄tū sab̄m designat
q̄etē interiorē a p̄uis affectionib'
et extiorē ab oībus suilibus. p̄ter
illi' diei dēfinationē morale ē s.
pceptū q sc̄ptū in corde h̄uāno. sic
alia decalogi mādāta seu p̄cepta.
Natura enī dīcat esse vacādū ali-
qn q̄eti. et orōni. et dīne laudi. S.
qz tali die. s. sab̄o. et a talib' reb'
grossiorib' abstinē n̄ aliq̄līc dīcat
cōscia. s. sola exterior iussio diuina
q̄tū ad h̄ fuit ceremoniale s. man-
datū. et solūedū. i. solui potat. Cir-
ca qd ē aduertēdū q in d̄nica re-
surrectiōis d̄nice ex statuto ecclie
mutatū ē sab̄m in d̄nicā ne vide-
remur iudaizare. Qz ex q̄ veritas
luxit. trāsijt legis ymbra. et hoc q
ad ceremonialia. Et si q̄ratur q̄re

De Decē

alie iudeoz festiuitates nō p̄cipie
bant in decalogo **D**ic q̄ cetē eo/
rū festiuitates fuerūt tm̄ cerimonia
les. nec ab oibus sūt obſuande. B
aūt p̄ceptū magis morale ē q̄ ce/
rimoniales iō in decalogo ad quez
oēs tenent sp̄ p̄cipiendū erat **S**e/
quit̄ deus. v. vñ sumit̄ hoc p̄ceptū
Ser enī dieb⁹ facies opa tua septi
mo aūt die q̄ est dies sabbi nō fa/
cies in ea quicq̄ op̄is **E**t subdit
rōem p̄cepti **S**er enī dieb⁹ fecit
de⁹ celū et trā vt ptz gen. p̄. et re/
quieuit die septio. nō q̄si lassus **S**z
ponit̄ ibi requieuit p̄ cessauit. sic d̄r
apo. iij. Requie nō h̄it die ac no
cte dicētia sc̄us sc̄us x̄. i. dicē n̄ ces/
sabat̄ **I**ta sumit̄ in dicto passu re/
quieuit p̄ cessauit **N**ihil enī vlti⁹
fecit nouū cui⁹ n̄ fecit̄ p̄ materia
vtpote corpaliū. vel similitudinē. vt
pote sp̄ialiū **O**pat̄ tñ adhuc q̄ti/
die creata gubnādo. vt d̄r **J**oh. v
P̄ me⁹ vsq̄ mō opat̄ et ego ope
roz **C**irca qd̄ dic̄ aug⁹ lib. iij. sup
gen̄ **S**ic requieuit vt nouā creaturā
vlti⁹ oderet nullā. nō vt q̄ cōdi/
derat cōtinere et gubnare cessaret
Et bñdixit diei septio. qui est dies
sabbi. et p̄ id ē sc̄ificauit eū. i. sc̄m
et celebrē eū h̄re voluit. vt sc̄z nō
fieret op⁹ seruite in eo. et sic nō inē
dici⁹ opus charitatis nec n̄ctat̄.
Un̄ pz q̄ poterūt exhiberi eccl̄a/
stica sacra. sicut enī poterāt circū/
cidere sabbo. q̄ nos etiā die dñica
sacra possum⁹ exhibē et opa cha/
ritatis vt elemosynas. et opa n̄ci/
tatis exercere vt bibere comedere

preceptis

Celviq

Expositio

quarti pre/
cepti.

Ic quo ad deū tria ponū
tur p̄cepta **Q**uātū aūt ad
p̄ximū ponit̄ septē sequē
tia. q̄rū vnū est affirmatiū et sex
sūt negatiua **A**ffirmatiū autē et
q̄rtū in ordine p̄ncipali. s̄ p̄mū in
his q̄ respiciūt p̄ximū ē illud **H**o
nora p̄rem tuū et m̄rem tuā. **P**er
qd̄ mādatū natura que corrupta
est ad ordinē naturālē reuocatur.
Nec fuit n̄ce h̄mōi p̄ceptū dari pa
rētibus resp̄cū suorū filiorū **T**rescē
te enī v̄tute in filiis decreſcit v̄tus
in pentib⁹ s̄m naturā. et deficiēti
virtuti debet̄ iuste s̄bidiū **U**n̄ q̄a
minora⁹ v̄t⁹ seu vigor i parētib⁹
et auge⁹ in filiis dat̄ p̄ceptū vt fi/
lii subueniāt parentibus **N**ec fuit
n̄ce dare h̄mōi p̄ceptū pentib⁹ de
filiis q̄ quis p̄mo ip̄i filii fuerūt im
potētes. qz natura etiā corrupta
ad id cogit. eo q̄ naturalit̄ succ⁹
ascēdit a radice ad ramos et nō
ecōuerso **E**t crisost. **H**oc est amor
in hoibus qd̄ est humor in arbori
bus **A**it ergo. **H**onora p̄rem tuū
duplici. s̄. honore. et reuerēdo. q̄ ne
cessaria p̄bendo **P**atrē tā sp̄ialē
q̄ carnalē **I**ntelligit etiā de p̄e
deo qui potissime ē honorandus.
Un̄ mal. p̄. **F**ili⁹ honorat p̄rem et
seru⁹ dñm **S**i ergo p̄f ego suz vbi
est honor me⁹ **E**t m̄rez tuam car/
nalē necnō q̄ sp̄ialem. s̄. eccl̄iaz **D**e
qua ad gal. iij. **I**lla aūt q̄ sursum ē
hiel̄m libera est. q̄ est m̄r n̄ra. **N**oie
etiā p̄ris et m̄ris oēs p̄rimi intel

Compendiū

ligunt vt dicit. aug⁹ **I**n fm ipsū omia vōdenda sunt et danda pro paup^{ib} in extrema nēitate. quod si nō fit trāsgrediē istud mādatū. Si ergo nomie p^{ri}s et m^{ri}s omis p^{ri}mus intelligit et nobilissimum inter p^{ri}mos ponit pro oib^{us}. s. p^{re}em et matrē. claz est q^d illis p^{re}ci pue honor debet et subhūm. Et vt firmi⁹ obseruet adhuc hoc p^{re}ceptū subiūgit p^{ri}miū dīcēs. vt sis lōi geuus sup^{er} terrā **M**az ecclī. iij. Qui honorificat p^{re}em et m^{re}m. vita viuet longioze **I**ustum enī est vt qui alteri⁹ vitā sustēt at. vita illius plō getur **S**up^{er} terrā inq^uet scz tā moriētiū q^u viuetiū. eo q^d pietas ad oia utilis ē. p^{ro}missione hās vite q^u nūc ē et fute p^{er}. **E**xpositio q^unti p^{re}cepti ad cor. iij.

Quintū aut p^{re}ceptū p^{ri}ncipale. et scdm in ordine corū que respiciūt p^{ri}mu^m et p^{ri}mū negatiuū ē istud **N**ō occides **U**bi p^{re}cipit q^d nō leuat p^{ri}m⁹ in sua p^{er}sona **N**ō occides igit^{ur} supple hoīem te ipm videlz vel aliū. et duplici⁹ videlz aia vel corpe **S**z cōtrariū huic p^{re}cepto videt^{ur} h^{ab}eri exo. xij. Et maleficos nō patier^{is}. viue. In quo verbo p^{re}cipit oīis fieri occisionē. hic vero p^{ro}hibet. vñ cōnri⁹ sibi ipi videt^{ur} in legislatione **S**z ad hoc dicit^{ur} q^d p^{er}sona p^{ri}uate que nul lam habz iurisdictionē vel auctez hic p^{ro}hibet occidere. legi autē vel ministro iustitie p^{re}cipit occidē. exo. xij. Et sic nō est cōnrietas. qz non est circa idē seu respectu ei^{us} dē **S**z nūq^uo aliquo mō p^{ri}uate p^{er}sona licet

theologie

absq^{ue} trāsgressione occidē **V**idet^{ur} q^d sic. ad mīn⁹ in sui defēsiōe. **S**i ei iura p^{ro}mittūt scz iniuriā p^{ro}pullare^{nt} tēpate vim vi repellere **I**te ex o^{mn}i dīne charitatis debeo poti⁹ **S**uere nire vite p^{ro}prie. q^u vite aliene. **I**n volentē me p^{ro}imere poti⁹ occidere debeo q^u p^{ro}mittere me occidi **S**ed cōn hoc videt^{ur} esse illud mat. v. Si q^us te p^{ro}cusserit in vna maxilla p^{ro}be ei et aliā **E**t idō dicit^{ur} q^uoā q^u nullo mō licet occidere etiā defendēdo marie aut viro p^{ro}fecto **E**t hec videt^{ur} esse opīnio anselmi **N**ec fm eos debeo opinari q^d me occisur⁹ sit. si eū non occidero. **S**z q^u de⁹ p^{ro}stabit mihi auxiliū vel euasione aut fuge bñficiū **A**li⁹ volūt q^d in sua defēsiōe liceat occidē. eo q^d lex occidere iubēdo vel saltē p^{ro}mittendo talē defendentē se in dēo casu iudicē cōstituit in aduersariū. **I**n ipm vice legis inficit. vñ lex p^{ro}bēdo auctē excusat a p^{ro}ccō **H**oc tamē intellige si nēitas est inextinguibilis. qm si te p^{ro}cusserit aduersari⁹ et fugerit vel p^{ro}cutere destiterit eū rep^{ro}cutere nō licet vel sequi fugientem qz hoc nō fieret ad p^{ro}pulsionem iniurte sed ad vltionē q^u spectat ad solū iudicē **E**t rñdent isti ad illud mat. v. Si q^us te p^{ro}cusserit in vna maxilla et. q^d illud cōtinet conciliū nō p^{re}ceptū **E**t nō hic q^d homicidiū multis mōis fieri d^{icitur} **F**it enim qñq^{ue} sola mēte per odiū sfnū **I**n Joh. ep^{ist}la. i. ca. iij. Qui odit frēm suū homicida ē **I**te p^{ro}auū exēplū relinquēdo **U**t enī dicit gregl. tot mortib⁹ digni sūt. q^u p^{ro}auitat. exē

De Decē preceptis

pla reliquunt Item lingua et h tri
pliciter. vel scz cōn legem quenqz
morti adiudicādo **Un.** ij. regl. xij.
dicit dāuid vriaz pcussisse gladio
qz morti dolose et iniuste adiudi/
cavit Item mētiendo **Un.** Sapie
p. Os qd mentis occidit aiam **Itē**
cuiqz detrahēdo vñ dicit bernar.
qz detractor vno iūtu tres aias in/
terficat. suam scz et illi⁹ quē sua de/
tractione inficit. et illi⁹ de quo de/
trahit. qz sibi forsan p̄iudiciū mor/
tis vel damni irrepabilis sua de/
tractione parat et adq̄rit Item fit
homicidiū manu q̄licūqz scz pem/
ptione exteriori. siue p gladiū siue
per venenū. siue p aliā penā Item
fit homicidiū per subtractionē vi/
ctus scz corpis **Un.** Amb. Pasce
fame morientē. qz si nō pascis occi/
dis Siue victus subtractione id ē
verbi dei **Un.** ezech. ij. Si loquen/
te me ad impiū ē. Nō annūciaue/
ris ei ē vt auertat a via sua impia
ē. qz ipse impius iniquitate sua mori/
atur. sanguinē ei⁹ de manu tua re/
quirā. **Un.** versus Exēplū mēs lin/
gua manus subtractio vict⁹ Cor/
poris et aie dici faciūt homicidaz

Expositio sexti p̄cepti.

Sextū p̄ceptū in ordie p̄n/
cipali. et tertium eoz q̄ re/
spiciūt primū ē istud **Nō**
mechaberis **Ubi** p̄cipit vt non le/
uat prim⁹ in re sibi coniūcta per le/
gem scz in vxore **Et** accipit h sub/
noie mechie omīs illicit⁹ ocubitus
et q̄cūqz coitus fornicari⁹. q̄uis
mechia magis p̄prie adulteriū di

Celix.

cat Mechos ei grece adulteriū dī
latine **Et** ad hāc reduci pōt forni/
catio spūalis sic idolatria **De q̄**
Jere. ij. Mechata ē cū lapide et li/
gno **Pōt** etiā ad hāc reduci expō/
sua sacre sc̄pture. **Un.** ij. ad cor. ij.
Nō sum⁹ sic plūmi adulterātes ver/
bū dei **Un.** hic nō qz fornicatō est
mōrle p̄c̄m **Vide** tamē cōtrariū
eo qz actus naturalis **Actus** natu/
ralis nō est p̄c̄m **Insup** cuz coire
fit n̄cariū ad cōseruationem speciei
sicut comedē ad cōseruationē indi/
uicū qz in n̄citate vt in fame liceat
etiā nō sua rape qz comedere. quia
tpe n̄citat̄is omnia sūt cōia. vide
similiē qz in seruēt̄i desiderio coeū/
di posset q̄s nō suā rape et cuz ea
coire **Ad** qd dī qz act⁹ fornicatō
nis dupl̄r dicit **Uno** mō dī natu/
ralis eo. i. qz n̄cālī fit. **Alio** mō
dī cōn naturā **Et** iuxta istū scdm
modū dupl̄r adhuc dī cōn n̄cālī
Uno mō qñ fit cōn n̄cālī cōcu/
bitū. q̄ ē maris cū femia qz isto mō
p̄t dici act⁹ innatural. qz cōn natu/
ralē cōmixtionē **Alio** mō dī cōtra/
n̄cām. qz. i. naturā in suis natura/
lib⁹ vulnerat qz spoliāt ḡtuitis scz
bono ḡrēz v̄tutis. **Et** isto vltimo
mō oīs fornicatio ē cōn naturam
sic oē p̄c̄m mōrle **Corrūp̄t** enim
n̄cālīa et destruit oīa ḡtuita **Et**
qz isti sūt effect⁹ mōr̄lis p̄c̄i p̄p̄e
p̄z fornicatōez eē p̄c̄m mōrle **Et**
sic p̄z solutio argum̄ti qz licet for/
nicatō sit act⁹ n̄cālī qz. i. natu/
ralī fit. ē tñ inn̄cālī qz n̄cām cor/
rumpit **Nec** sequitur qz sit actus
naturalis quia naturaliter fit. qz

Compendiū

propterea non sit peccatum ubi non debi-
to modo sit. Et intellige quod colit^r qui
de se naturalis est post contractum per
peccatum primi parentis concupiscentia
est sicut cibus veneno fundus qui
quis de se naturalis sit. tamen propter ve-
nenum admixtionem inficit. nisi benefi-
cio tyriace comedenti subueniatur.
Pari modo et aiam concupia carnal
inordinata inficit. nisi beneficio ma-
trimonii et honestate nuptiarum in-
cipiat. Nec est hile de extrema neces-
sitate famis et desiderio seruienti coi-
tus. quia si in necessitate famis non subue-
niat per alienum esuriendi paret indi-
uiduum. Non sic autem paret spes gene-
ris humani si non satisfiat per coitum
alicuius cum aliena. Nam saluat in alijs.
Etiam ipse posset aliter saluare scilicet co-
gnoscendo suam propriam uxorem. Sed quare
ponunt duo precepta circa prohibito-
nem illiciti coitus. scilicet. Non mechaberis et
non concupisces uxorem proximi tui. cum
vnum sub alio possit subintelligi. Et
sicut de istis duobus. Non furtum facies
et non concupisces rem proximi tui. cum
ois qui furatur rem proximi concupiscat
et sic possit primum contineri sub secundo.
Aug⁹ soluit. quod in duobus preceptis. scilicet.
non mechaberis et non furaberis omnia opera
inordinata sunt. in alijs autem duobus in-
terdicitur ipsa omnis concupia. Et quia
vtrobique est peccatum vtrobique est man-
datum prohibitorium. Nec sicut fit phi-
bitio de voluntate occidendi sed tamen
de actu. quia naturaliter sunt primi homines
ad velle luxuriari et ad actum luxu-
riandi. Sicut ad voluntatem habendi
alienum et ad actum. sicut ad rapinam
et furtum. Et ideo due sunt prohibiciones

theologie

et data duo precepta prohibitoria
vnum cohibens ipsam voluntatem aliud
cohibens ipsum actum. Non sic autem est in
occidere. quia homo naturaliter abhorret
tam voluntatem occidendi quam actum. Que
libet enim creatura suam spiritum amat et
necesse est eam seruare non destruere. nisi cum
extra se exit per furorem ire vel temerem
concupiscentie. **E**xpositio septimi
precepti
Septimum preceptum in ordine
principalis et quartum in ordine
eorum que respiciunt proximum. quod
scilicet prohibet ipse proximus in rebus sibi
non per legem ordinatis sed fortuitis. et est
istud. Non furtum facies. Est autem furtum
contractio rei aliene invito domino a quo
lucratur. Non tamen dicitur contractio quia
quod furtum non facit nisi ope contractet.
Dicitur etiam rei aliene. quia in re que ple-
nissime mea est non facio furtum. Secus
autem si quis habeat mecum rem communem. Dicitur
invito domino. quia si credat dominum permisis-
surum et subsit iusta causa sic credendi
etiam si dominus non erat occisus non
teneat furto. Si autem non subsistit iusta
causa sic credendi teneat furto. Et contra
si crederet contractare rem domino invito
licet etiam contractet domino volente. pec-
cat tamen mortaliter et furtum facit. quia in
peccatis contractandis et committendis
intentione principaliter attendit. Dicitur
etiam animo lucraturus. quia si quis a cella
aliena in meretricem rapuerit non lu-
cri sed libidinis causa furtum proprie non
facit. secus autem si eam rapiat ut ven-
dat. Et nota quod extrema necessita-
te excusatur fur quia tempore tante neces-
sitis omnia sunt communia. Et intellige quod sub
noie furti intelligitur prohibita omnis

De Decē p̄ceptis

vsurpatio illicita rei aliene animo
dico lucrādi. q̄lis ē rapina. vsura.
negociatio fraudulēta ⁊ hmōi. Et
nō q̄ nō dicit **Nō** facies rapinam
q̄uis rape sit generali⁹ q̄ furari.
Nā ois q̄ furat rapit ⁊ nō ecōuerso
Qd fecit idō qz iudei q̄bus hmōi
p̄cepta data s̄ p̄nōēs sūt ad fur/
tū qd ē occultū. q̄ ad rapinā vbi
testis adest. Et idō occurrendo ma/
gis piculosū furtū in phibitione
noiauit nō rapinam. Voluit tñ a/
p̄te totū intelligi vtpote per furtū
oēm rei aliene vsurpationē. Per h̄
etiā phiberi videt ne fiāt violētie
⁊ nimie exactōnes ⁊ tallie p̄ncipū
et militū in pplm suū. qz hoc videt
rapina eē. et spēs furti. **Prop̄** qd
d̄ ysa. p̄. Principes tui infideles
sō cū furtū. **Sz** circa hoc distinguit
ab aliq̄bus. qz aut tallie ille fiunt
sup suos. aut sup colonos t̄re. **Si**
sup suos. cū nihil hēat nisi nomie
dñi sui. videt qd dñs suū suū tallia
re possit. et onerare q̄tūcūqz vult
Pōt tñ dñs nimis angariādo ser/
uū suū nimis qz exigendo et oppri/
mēdo eū ita grauiē sic cōn istud p̄/
ceptū faciēdo peccare. qz iustitia
dei exigit vt vn⁹ q̄sqz re sua debite
vtat. **Nō** tñ vt sit rapina dicūt nec
optet de nēitate restituē. licet pie/
tas h̄ exigat. **Si** aut fiat sup colo/
nos t̄re siue inhabitātes t̄ram tūc
taxāda ē illaz talliarū seu exacti/
onū acceptatio s̄m laborem p̄nci/
pis vel militis quē hāt in defensi/
one illi⁹ t̄re. quā ipi coloni sic tal/
liati inhabitāt. et etiā s̄m expēsas
q̄s nēc est p̄ncipi vel militi facere

Cl.

s̄m suā moderatā et honestā fami/
liā. et si vltra exigāt rapina ē et p
istud p̄ceptū **Expositō** octauū
inhibet

Octauū p̄ceptū in ordine p̄n/
cipali et q̄ntū in ordine eorū
q̄ respiciūt primū q̄. s. phibet q̄s
cōn prim trāsgredi ore. s. ferēdo
s̄m testimoniū. Et est istud **Nō** loq̄/
ris cōn primū tuū s̄m testimoniū
In q̄ et p̄iuriū et mēdaciū phibet
qz vt dīc aug⁹ lib de mēdacio. oē
mēdaciū hoc genē h̄bi opletitur
Quis q̄s enī aliq̄d enūciat phibet
testimoniū aio suo. vñ si mentit s̄m
testimoniū aio suo phibet. **Per** hoc
aut qd hic dīc. cōn primū. vt dicit
aug⁹ de q̄onib⁹ exodi nō videt p̄/
hibere mēdaciū qd p̄dest alicui
et nihil obest ei cui mentit. Est ar/
gumētū qd est aliq̄d gen⁹ mēdaciū
qd nō est mōrle p̄cēm. illud scz qd
nō fit cū libidine decipiēdi vel no/
cendi. **Nec** enī ois intētio vel libi/
do fallēdi. efficit mōrle p̄cēm. **Pre**
dicat enī h̄ oplexū intētio fallēdi
et de mēdacio p̄ncioso. et de mē/
dacio iocoso. et de mēdacio offici/
oso. h̄ tñ p̄ p̄us et p̄ posteri. Et de
se s̄m suā p̄mariā intentionē nō di/
citur nisi de mēdacio. Et idō soluz
s̄m se mēdaciū p̄nciosū a mult.
reputat esse mōrle p̄cēm. vt videt
velle p̄posit⁹ et magr guilhelmus
antihodoren⁹ ⁊ alij magrī magni
decretorū. **Sūt** aut s̄m aug⁹ octo
genera mēdaciozū. quozum suffi/
cientiam sic accipe. **Tria** enī in
genere sunt mouentia ad mēda/
cium scilicet nociuitas libido men/

Compendiū

tiēdi et utilitas Si autē nociuitas sit in cā hoc est si quis mentiat ut noceat Aut ego intēdit inferre alicui nocumētū spūs vt. s. buer taē a fide catholica aut a regulis bonorū morū. vt sūt qui dicūt xp̄z nō incarnatū. vel luxuriā nō esse pccm mōrle ⁊ hmoi Et tūc ē p̄m⁹ modus seu p̄mū gen⁹ mēdacij scz mētiri in docēna pietatis et religi onis. et h̄ ē mōrle pccm Aut inten dit nocumētū toti⁹ hoīs. qđ cōtin/ git dupl̄r. s. vel intēdendo nocere vlt̄er et tōl̄ter. et fm gen⁹ qđ oi/ bus nocet et nulli pdest. vt qđ men dacif psequit hoīem ad mortem. Et ē scđs mod⁹ seu scđm gen⁹ mē dacij Et istud ē pccm mōrle Aut intēdendo nocē p̄ticularif et fm gen⁹ qđ alicui nocet ⁊ alicui pdest vt est mēdaciū mercatorū et calū/ niatorū Et ē terti⁹ modus seu ter tiū gen⁹ mēdacij. et istud siml̄r est pccm mōrle Et vocat qđlibz isto rū triū generū mēdaciū p̄nciosū Si autē libido mētiēdi sit in cā. h̄ est si qđs mētiat ex sola libidine tūc aut mouet tñ ex affectōne et intē tione mētiēdi. et non ppter aliud Et ē qrt⁹ modus seu qrtum gen⁹ mēdacij. qđ vocat mēdaciū libidi nosum. et ponit mōrle pccm Aut mouet ex intētione mouēdi audī torē ad cōplacentiā vel risū Et est qnt⁹ modus seu qntū gen⁹ mēda cij qđ vocat mēdaciū iocosū. qđ ponit vt cōius veniale pccm Aut utilitas aliq̄ est in cā. h̄ est si quis mētiat vt sibi vel alt̄i p̄sit Et tūc aut utilitas illa cōsistit in bōis for

theologie

tune qđ p̄di p̄sit. vt si qđs mētiat ne p raptōres suā pecuniā amittat. Et ē sext⁹ modus seu sextū genus mēdacij Aut illa utilitas cōsistit in bonis corp̄is. vt cū qđs mētiat p saluādo vitā hoīs. vt si hō q̄rat p eū occidēdo aut ad mortē ducen do. ⁊ mētiendo dicat se nō vidiſſe vel nescire vbi sit Et est septim⁹ mo dus seu septimū gen⁹ Aut illa uti litas cōsistit in bonis aīe qđ tunc sic sūt in aīa vt qđāmō etiā h̄eant eē in corpe. vt cū qđs mētiat p sua aut alteri⁹ pudiciā vel x̄ginitate ser/ uāda Et ē octau⁹ modus seu octa uū genus mēdacij fm debitā assi/ gnationē augustini Et vocat qđ libet istoz triū vltimoz generum mēdaciū officiosū. et de se ponit eē pccā **De triplici** genere venialia mēdacij In sūma nota qđ in genē ē ēplex mēdaciū. s. p̄nciosū libidinōsum officiosū Primū. s. p̄nciosū cōtinet sub se tria p̄ma genera sup̄ posita et declarata Et est sp̄ mōrle pccm Scđm scz libidinōsum cōtinet sub se qrtū gen⁹ sup̄ positū et declara tū qđ ponit mōrle Et qntum qđ dī iocosū et ab oib⁹ ponit vēiale. Tertiū. s. officiosū cōtinet sub se se/ ptū septimū et octauū genēa etiā sup̄ posita et declarata Et est sēp veniale nisi ex accidēti efficeretur mōr le **Expositio** noni et decimi p̄ceptoz legl. Onū et decimū mandata in ordine p̄ncipali et se/ ptū ⁊ septimū in ordie eo/ rū qđ respiciūt p̄mū eo qđ diuēlo

De decē preceptis

mō ordinantur fm ordinē tertius exodi et deuteronomij simul ptra/ denē. In q̄b' phibēt trāsgressio in corde cōn primū fit aut trāsgres/ sio in corde dupl'r. videlz q̄tū ad occupiam carnis. cōn quā ponitur nonū mādatū qd ē **Nō** desiderabis vxorē primi tui **Qd** ponit no nū pceptū fm magr'm in lib sñiaz et fm aug^m et fm libz deutrono/ mij licet aliē ordinet in exodo Itē fit trāsgressio cōn primū in corde q̄tū ad occupiam oculorū. cōn qm ponit decimū mādatū. qd est **Nō** occupisces domū primi tui. qd po nitur in exodo nonū **In** q̄b' nōn/ dū qd phibēt spēali mādato ocu/ piscētia carnis et occupia oculorū poti' qz occupiscētia aliorū malorū actiū. qz iste due occupiscentie hnt delēatōnes suas etiā añ op'. et nō tm diūctas opi vt dīc aug⁹ **Et** cū hoc etiā hnt in ope nocumtū pri mi. qd nō sic ē in occupiscētis alio rū actiū **Et** iō ppter istā turpitu/ dinē istaz occupiarū q sic sūt ante op' repmēdā. data sūt ista man/ data q phibēt cordis cogitatum **Nel** ppter cāz sup in fine sexti mā dati assignatā Porro qd sub dīc. **Nō** seruū nō ancillā zc. qd anectit nono mādato fm ordinē exodi. z decio scz de nō occupiscēdo domū pri. fm ordinē deut. v. spēaliē ad decimū ptinz mādatū **Ordinat** tñ cū nono fm dictū ordinē exod. eo forte q ea q ibi enūerat sūt res mo biles hē vxor de q ē nonū mādatū

Unde sumit^{nūer⁹} seu sufficiē/ tia pceptoz legl.

Cij.

Nunc restat videre mame/ rā et sufficiētiā istoz decē pceptoz seu mādatoz le/ gis Circa qd nō q sic sup dictū ē lex pceptoz posita est ppter trans/ gressionē **Trāsgressio** aut in pmo suo genē q̄tū ad materiā pntē at tinet dupl'r habz fieri scz dīcē cō tra deū vel dīcēte cōn proximū

De triplici mō transgressio nis contra deū.

Cōtra deū aut attingit dīcēte trāsgressionē fieri tripliciē. s. corde ore et ope **Corde** aut fit cōn deū trāsgressio. cū q̄s. s. a deo auertit p idolatriā vel hmōi qd p p̄mū p ceptū seu mādatū phibēt in q dīc **Nō** habeb deos alienos corā me zc. **Ore** fit cōtra deū trāsgressio p nomē scz suū mentiendo. blasphemādo. piurādo zc. **Qd** p scdm p/ ceptū seu mādatū phibēt in quo dīc **Nō** assumes nomē dei tui in uanū zc. **Ope** aut fit cōtra deū trans/ gressio. qñ scilz tēpe debito et ad dei cultū principalē deputato fit opatio non licita vel illi cultui seu illi tpi nō oueniēs **Qd** per tertiu pceptū seu mandatū phibēt in q dīc **Memēto** vt diē sabbi scifices zc **Cōn** primū attingit dīcēte trans/ gressionē fieri dupl'r **Nel** omīssio ne scilz boni ad quod quis erga proximum tenetur **Nel** illatione mali quod quis sibi inferre non deberet **Cōn** p̄mū. s. cōn omīssioz boni ad qd q̄s erga primū tenē datur quartū pceptū seu manda tum quod est **Honora** patrē tuū et matrem tuam zc. **Illatione** vō

Compendiū

mali attingit tripliciē cōn primūz
trāsgressiōz fiēt. s. ope ore ⁊ corde
Ope qdē dupl'r Vel. s. malū priu
mo inferēdo in se ipso id est in sua
ppria p'sona Qd p qntū pceptūz
seu mandatū phibet in q d'r Non
occides Vel p'rio inferēdo in re
sua Et h itez dupl'r Vel scz in re
sua sibi p legeꝝ diūta vt est vxor
Qd p sextū pceptū seu mādatum
phibet in q d'r Non mechaberis
Vel in re sua nō sibi p legē diuin/
ta h oīno sepata. q'lia sūt bō fer/
tuita Qd per septimū pceptūz seu
mādatū phibet in q d'r Nō furtū
facies Ore fit cōn primū trāsgres/
sio sibi mētiendo. fallēdo. decipien/
do. falsum testificādo Qd p octa
uū pceptū seu mādatū phibet in
q d'r Nō loq'ris cōn primū tuum
falsū testimoniū z Corde deniqz fit
cōn primū trāsgressio dupl'r Vel
scz qntū ad occupiam carnis Cōn
qd datū ē nonū pceptū seu man/
datū. in quo d'r Nō desiderab vxorē
p'imi tui Vel qntū ad occupiaz
oculorū Cōn qd datū est decimū
et vltimū pceptū seu mādatū. in q
d'r Nō occupas domū proximi
tui. non seruū non ancillam zc.

Qualit' per decē pcepta
legl. oē
peccatū mōzle phibetur

Postremo nōndū est q'liē in
decalogo sit d'tualit' ⁊ effe/
ctiue oīs pccī mōzlis phī/
bitio Prohibent' eniz ibi septē ca/
pitalia pcca In p'mo q'ppe pcepto
seu mandato phibet supbia Ipsa
eteniz ozōn. intimo debito qz cul

theologie

tui cōnriat. **I**n eccl'i. x. Initiū sup
bie hoīs apostatate a deo Inui/
dia aut phibet in q'rto pcepto seu
mādato Ibi eni vt a pte totūz in
telligat p'cipitur vnicuiqz honorē
debitū impēdere qd facē nō sinit
inuidia Ira aut phibet in qnto p/
cepto seu mādato Ibi eni p'fē in
telligendo phibet occisio seu ho/
micidiū oē qz nocumētū in p'sona
p'imi. ad q inducit ira **L**uxuria
ho tā corp'alis qz mētalis phibet
in sexto pcepto seu mandato et in
nono Ibi eni phibet mechā oīs
qz illicit' occupitus. et etiā oīs illiciti
ta carnis occupia **G**ula autē q
defuit luxurie in eis dē duob' pce/
ptis effectualit' phibet Sic eni in
naturalis nutritua deseruit genē/
tiue. ita in vicijs gula defuit luxu/
rie Vel fm alios gula in p'mo mā/
dato phibet Gulosi eni vt cōius
deū nō colūt h ventrē suū In ad
phil. iij. Quoz de' v'eter est zc. Ac/
idia ho in tertio pcepto seu māda/
to phibet Ibi eniz p'cipit debita
sabb'i scificatio. qd pprie fit p spū/
alem animi qetē in deū. feruentem
qz et diligentē laudē dei Cui' cōn/
riū oīno efficit acidia. q in se ipsa
qetē ē deum qrens tabescit et a
laude dīna torpet. Auaricia tam
realis seu exterior qz mētalis phī/
betur in septio pcepto seu manda/
to. et in decio Ibi eni phibet fur/
tum omnis qz rei aliene v'surpatio
indebita qz detentio Et ēē oīs mē/
talis bonoz ⁊ rez illicita occupia
Qd effectualit' in pri

Decē preceptis

mo pcepto phibet omne peccatum
Pot etia et aliter dici. qz scz in pri
mo pcepto seu madoato phibetur
no tm omne capitale pccm. qnetiaz
omne pccm mōle **T**ūc eniz ē pccm
mōle cū hō plus vel eque aliqua
creaturā diligit sicut deū **Q**d pla
ne in pmo pcepto seu madoato qd
est de vno deo sup oia diligendo
et colēdo phibet. et sic ex oīti dōne
mōle pccm in illo primo pcepto
effectualiter censetur phibitum

Alius modus ponēdi

phibitionē septē pccōz mōliū p
decem pcepta legis

Ent et alij aliter imaginā
tes qui adhuc āplius ipā
septē pccā capitalia p di
cta decē legis pcepta seu madoata
phiberi acipiūt et ponūt. cōsiderā
do scz plenariā ipōz pceptoz seu
madoatoz intentionē. finē et effēm
Dicūt enī supbiā phiberi p pma
pceptū. **D**e phibitiōe supbie p
p^m p scdm p tertiū p qrtū. **E**tenī
vt dicūt iux qd sup tactū est. sup
bia facit apostatāre a deo. supbia
peliuis est ad cōtēnendū blasphe
mandū qz nomē dei **S**upbia non
se faciliē ad debitā sabbi scificatō
nem deuotū qz cultū deo exhiben
dū disponit **S**upbia nō libenē de
bitū pī et mīi ac alijs qbus cōue
nit honozē impendit. **D**e phi
bitiōe inuidie **D**icūt enī vt sup in
uidiā phiberi p qrtū pceptū per
qntū p octauū **E**tenī inuidia non
faciliter ad debitū tā pī et mīi qz
alijs qbus ouenit honozē impen

Clq

dendū aīm inclināt **I**nuidia sepe
primū aio et interdū verbo necat
ei⁹ qz mortē optat et in ea exultat
Inuidia libenē prio detrahit sal
sum qz de eo testimoniū phibet.

De phibitiōe ire. **I**te dicūt it. p
scdm pceptū per qntū et octauū
Etenī ira facilis est ad nomen dei
in vanū sumendū et blasphemādū
Ira peliuis est ad occisionē seu le
sionē prio in sua ppria psona infe
rendū **I**ra etiā inclināta ē ad pri
mū verbis iniuriandū. et damnifi
candū **D**e phibitiōe duplicis
luxurie **P**er sextū pceptū et nonū
dicūt phibēi duplicē luxuriā actu
alem scz et mentalē **L**uxuria etenī
put in nomē trāsit vicij capitalis
dicit⁹ oīs illicit⁹ et indebitus actu
alis ocubitus. **D**icit⁹ etiā oīs illici
ta ocupia carnalis **D**e phibi
tione gule **D**icūt gulā phiberi p
pma pceptū. p tertiū. p sextū. per
nonū **P**er pma qdem eo respēu q
sup declaratū ē **E**tenī gulosi vt o
muni⁹ deū nō debite colūt s ven
trē suū. **G**ula respēu tertij pcepti
non faciliē inclināt ad debite scifi
candū sabbm. ea qz supportandū.
q ad dictā scificationē spectāt **P**er
sextū dō et nonū pceptū eo respēu
vt sup declaratū ē phiberi dicit⁹ q
luxuria cui defuit **D**e phibitiōe
acidiē **D**icūt acidiāz phiberi per
tertiū pceptū p qrtū. p tertiū qdē
eo respēu q sup declaratū est **R**e
spectu dō qrti pcepti. qz acidiā q
de se negligēs incuria et torpēs ē.
oīno impeditiua et opposita vide
tur debite honozatōis pūificōis et

Compendiū

sustentationis pentū eoz qz quibus conuenit..

De phibitione duplicis auaricie. Duplicē auariciā. exteriorē scz 7 mentalē dicūt phiberi per p̄mū p̄ceptū per q̄rtū p̄ septimū per decimū Etenī respectū p̄mi p̄cepti auariciā q̄ iux̄ dictū apli ad ep̄. v. pprie idoloꝝ seruitus est deū nō debite colit. Respectū q̄rti p̄cepti manifestū est auariciā debite cōnriari honozationi subuentioni 7 p̄uisioni pentū et alioꝝ q̄bus cōuenit. Respectū vero septimi p̄cepti 7 decimi satisfacta est sup̄ declaratō Possēt et alijs mōis alijs qz respectibus et rōnibus ip̄a septeꝝ p̄ccā capitalia per dictā decē legis p̄cepta et mandata phibita dici et assignari iux̄ varios cōceptus varias qz imaginationes hoim

Explicit sc̄dus tractatus huius libelli qui est de expositione decē p̄ceptorū seu mandatorū legis.

Tractatus tertius de septe sacris eccl̄e eoz declaratōe

In compendio
sam sacramentoz noui testamenti notitiā vidēdū

theologie de

est sūmatim in genere Quid sit sacramentū Quibus de causis instituta sunt sacra In q̄bus cōsistant An aliqua possint iterari. Quot sc̄ Et qualē ad vicia et ad virtutes contrarietate et ordinē habeāt Deī de quolibet sacramento tangendū est aliquid in speciali.

Diffinitio sacramēti eius expositio.

Diffinitio autē sacramēti ex verbis maḡi in. iij. sc̄iaꝝ elicīt que est ista Sacramentum est inuisibilis gr̄e visibilis fōr imagineꝝ ip̄ius gerens et cā ex̄is Quā sic intellige Sacramentū ē fōr nō intrinseca quidē vt est accidēs vel forma eēntialis exterior Visibilis sic. i. vt sicut visus p̄ quolibz sensu ita visibile p̄ quolibz sensibili q̄si dicat Sacramentū est sensibile signū vel sensibile signatū seu figuratū Inuisibilis gr̄e. i. gr̄e que nō videt̄ vel nō sentit̄ sensu exteriori. Et hoc dicit ad d̄ram decori. cor. poris et h̄mōi que sunt gr̄e visibiles. Imaginē gerens. i. similitudinē ip̄ius scz gr̄e Verbi gr̄a Proprietas quedā naturalis cōnexa ē aq̄ que in sacro baptis̄mi gr̄am rep̄ntat inuisibile. vt puta refrigeriū qd̄ est in aqua rep̄ntat refrigeriū gr̄e ab incendio fomit̄is. Et vis ablutiua que est in aqua. rep̄ntat ablu-tionē a macula originali Sequit̄ et cā ex̄is scilz ip̄ius gr̄e cōiter et large sumēdo causā. sic scz q̄ illō